

Sygn. akt III KK 776/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Andrzej Siuchniński

w sprawie **M. S.**

oskarżonego z art. 178 a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 8 stycznia 2019 r.

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na
korzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 18 maja 2017 r., sygn. akt IX Ka [...],

uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w T.

z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt VIII K [...] i warunkowo umarzającego
postępowanie karne,

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o
środku karnym w postaci zakazu prowadzenia wszelkich
pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym (pkt IV) i w tym
zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w T.
do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w T. wyrokiem z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt VIII K [...], oskarżonego M. S. uznał za winnego tego, że „w dniu 18 czerwca 2016 r. w G. gm. C., umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości I badanie – 0,93 mg/l, II badanie 0,91 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierował po drodze publicznej samochodem marki R. o nr rej. [...]”, tj. popełnienia występkę określonego w art. 178 a § 1 k.k. i za to skazał go na karę 200 stawek dziennych grzywny określając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł. Nadto orzeczono wobec oskarżonego: na podstawie art. 43 a § 2 k.k. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 5.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a na podstawie art. 42 § k.k. środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat z zaliczeniem okresu zatrzymania prawa jazdy od dnia 18 czerwca 2016 r. Wyrok zawierał również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, w tym o opłacie.

Orzeczenie sądu *meriti* zaskarżył w całości oskarżony wnosząc o jego zmianę poprzez warunkowe umorzenie postępowania.

Wyrokiem z dnia 18 maja 2017 r., sygn. akt IX Ka [...], Sąd Okręgowy w T. uchylił zaskarżony wyrok (pkt I) i uznając, że sprawstwo i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości, a wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. postępowanie w stosunku do M. S. warunkowo umorzył na okres 2 lat próby (pkt II). Na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 43 a § 1 k.k. orzeczono od oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 1.000 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, natomiast na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 42 § 2 k.k. orzeczono wobec niego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, z zaliczeniem okresu zatrzymania prawa jazdy od dnia 18 czerwca 2016 r. Sąd drugiej instancji zasądził od oskarżonego opłatę za obie instancje i zwolnił go od uiszczenia wydatków, obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok sądu *ad quem* zaskarżył, w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, na korzyść oskarżonego Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny.

W kasacji zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego – art. 67 § 3 k.k., polegające na orzeczeniu wobec oskarżonego M. S. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, w sytuacji gdy przepis ten dopuszcza możliwość orzeczenia tego środka karnego jedynie na okres 2 lat oraz art. 42 § 2 k.k. poprzez jego przywołanie w podstawie prawnej orzeczenie tego środka karnego w sytuacji, gdy przepis ten nie ma zastosowania przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego”. W konkluzji wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T. w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wniesiona przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na korzyść oskarżonego kasacja jest oczywiście zasadna, co uprawniało do jej uwzględnienia w całości na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Trafnie podnosi skarżący, że wydany przez Sąd odwoławczy wyrok reformatoryjny, w zakresie orzeczenia o środku karnym w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym, rażąco narusza prawo materialne w postaci przepisów art. 67 § 3 k.k. i art. 42 § 2 k.k.

Warunkowe umorzenie wobec oskarżonego postępowania karnego, a takie rozstrzygnięcie zapadło w Sądzie drugiej instancji po rozpoznaniu apelacji M. S., w istotny sposób wpływa na możliwość orzeczenia środka karnego określonego w art. 39 pkt 3 k.k. O ile, w wypadku skazania osoby uczestniczącej w ruchu za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w sytuacji popełnienia takiego przestępstwa przez sprawcę będącego w stanie nietrzeźwości, orzeczenie tego rodzaju środka karnego jest obligatoryjne (art. 42 § 2 k.k.), o tyle w razie warunkowego umorzenia postępowania staje się on środkiem o charakterze fakultatywnym (art. 67 § 3 k.k.). Co więcej, jednoznaczna treść tego ostatniego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że w istotny sposób ulegają też modyfikacji granice w jakich powyższy środek może zostać orzeczony. I tak w wypadku skazania w warunkach o jakich mowa w art. 42 § 2 k.k. zakaz określony w art. 39 pkt 3 k.k. orzeka się w wymiarze od lat 3 do lat 15, natomiast w sytuacji warunkowego umorzenia postępowania orzeczenie zakazu prowadzenia pojazdów

możliwe jest wyłącznie w granicach od roku do 2 lat (art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k.).

Należy przy tym przypomnieć, wyrażony w orzecznictwie i podzielany również przez ten skład Sądu Najwyższego pogląd, że przepis art. 67 § 3 k.k. stanowi – w zakresie orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych – *lex specialis* w stosunku do art. 42 § 2 k.k., a tym samym wyłącza stosowanie tego ostatniego przepisu przy warunkowym umorzeniu postępowania (zob.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2002 r., I KZP 33/01, OSNKW 2002, z. 3-4, poz. 15 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., III KK 481/13, LEX nr 1427472).

Uwzględniając powyższe nie może budzić wątpliwości, że Sąd Okręgowy w T. warunkowo umarzając wobec oskarżonego postępowanie karne a jednocześnie orzekając, i to na podstawie art. 42 § 2 k.k., środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, prawo materialne naruszył rażąco, gdyż uprawniony był orzec tenże zakaz jedynie do 2 lat przyjmując za podstawę takiego rozstrzygnięcia wyłącznie przepis art. 67 § 3 k.k. Podniesione w kasacji uchybienie – przekroczenie ustawowej granicy okresu orzekania środka karnego – ma przy tym zawsze istotny wpływ na treść dotkniętego nim orzeczenia skutkując doznaniem przez oskarżonego represji karnej, której ponieść nie powinien.

Wszystko to implikowało uchylenie orzeczenia sądu *ad guem* w zaskarżonej części i przekazanie sprawy, w tym zakresie, do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Procedując w zakresie w jakim nastąpiło przekazanie Sąd drugiej instancji rozstrzygnie przy uwzględnieniu zapatrywań Sądu Najwyższego.